

INTERPELLATION TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2020-03-09
Besvaras senast
2020-03-23

Till arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (S)

2019/20:380 Otrygga anställningar

Sverige är det land i västvärlden där ojämlikheten ökat mest under de senaste decennierna. Växande klyftor har stora konsekvenser, för demokratin, för sammanhållningen i samhället och för den enskilda människans makt och möjligheter i livet. Orsakerna bakom utvecklingen är många, däribland förändringar på arbetsmarknaden.

En sådan förändring är att arbetskraften har blivit alltmer uppdelad i å ena sidan en väletablerad kärna med relativt trygga arbetsvillkor, å andra sidan en periferi bestående av en stor grupp med otrygga anställningar (LO 2019: *Program för jämlikhet*).

Andelen anställda med tidsbegränsad anställning har varit någorlunda konstant de senaste 15 åren, men de tidsbegränsade anställningarna har blivit alltmer osäkra. Förklaringen är att de tidsbegränsade anställningarna i sin tur består av flera olika typer av anställningar och att det är de mest osäkra formerna som har ökat, främst allmän visstidsanställning och olika former av behovsanställningar. Parallellt med det har de mest trygga formerna av tidsbegränsade anställningar minskat, framför allt vikariatet. Detta sammantaget har skapat en förskjutning mot allt fler otrygga jobb under åren 2005–2018, trots att den totala andelen tidsbegränsade anställningar varit relativt stabil sett över hela tidsperioden (Arena Idé 2019: *Fler otrygga jobb och färre fackligt anslutna*).

Det råder stora skillnader mellan olika grupper när det gäller hur vanligt det är med otrygga anställningar. Arbetare, kvinnor, utomeuropeiskt födda och unga är överrepresenterade. Den yrkesgrupp som har högst andel tidsbegränsade anställningar är vårdbiträden (61 procent). Motsvarande siffra för mansdominerade yrken som elinstallatörer, mekaniker och maskinoperatörer är avsevärt lägre (6–14 procent).

Otrygga anställningar får en rad konsekvenser. För det första påverkas arbetsinkomsterna – osäkra jobb ger osäkra inkomster. För det andra leder det till stress och ohälsa – ovissheten om huruvida man har jobb om en vecka påverkar individen negativt. För det tredje leder det till lägre facklig organisationsgrad – den som är tidsbegränsat anställd är mindre benägen att gå med i facket. Sammantaget bidrar detta till att öka ojämlikheten på arbetsmarknaden och i samhället.

I dag är det vanligt med exempelvis nollkontrakt, där den anställda inte är garanterad några arbetstimmar alls, och sms-anställningar som innebär att arbetserbjudanden skickas ut via sms. Inte heller går de tillsvidareanställda helt säkra. Vid omorganiseringar i detaljhandeln är så kallade hyvlingar i arbetstiden vanliga, vilket innebär att arbetsgivaren skär ned i den anställdes arbetstimmar.

De otrygga anställningarna påverkar inte bara de anställda och arbetsplatsen utan även arbetsgivaren, som bland annat får ökade kostnader på grund av hög personalomsättning och fler sjukskrivningar. Effektiviteten minskar också när kunnig personal byts ut.

Sammanfattningsvis förlorar hela samhället på den polariserade arbetsmarknad som blir konsekvensen av arbetsgivarnas strategi att anställa flexibel personal som är lätt att göra sig av med. Redan existerande ojämlikheter förstärks. Otrygga anställningar är helt enkelt en dålig affär för alla parter – arbetstagare, arbetsgivaren och samhället.

Mot bakgrund av detta vill jag fråga arbetsmarknadsminister Eva Nordmark:

1. Hur ser ministern på att de tidsbegränsade anställningarna blivit alltmer osäkra?
2. Vilka åtgärder tänker ministern vidta för att minska andelen osäkra anställningar och därmed öka jämlikheten i samhället?
3. Vilka övriga åtgärder tänker ministern vidta på arbetsmarknadsområdet i syfte att minska ojämlikheten i samhället?

.....
Cicie Weidby (V)

Överlämnas enligt uppdrag

Johan Welanders